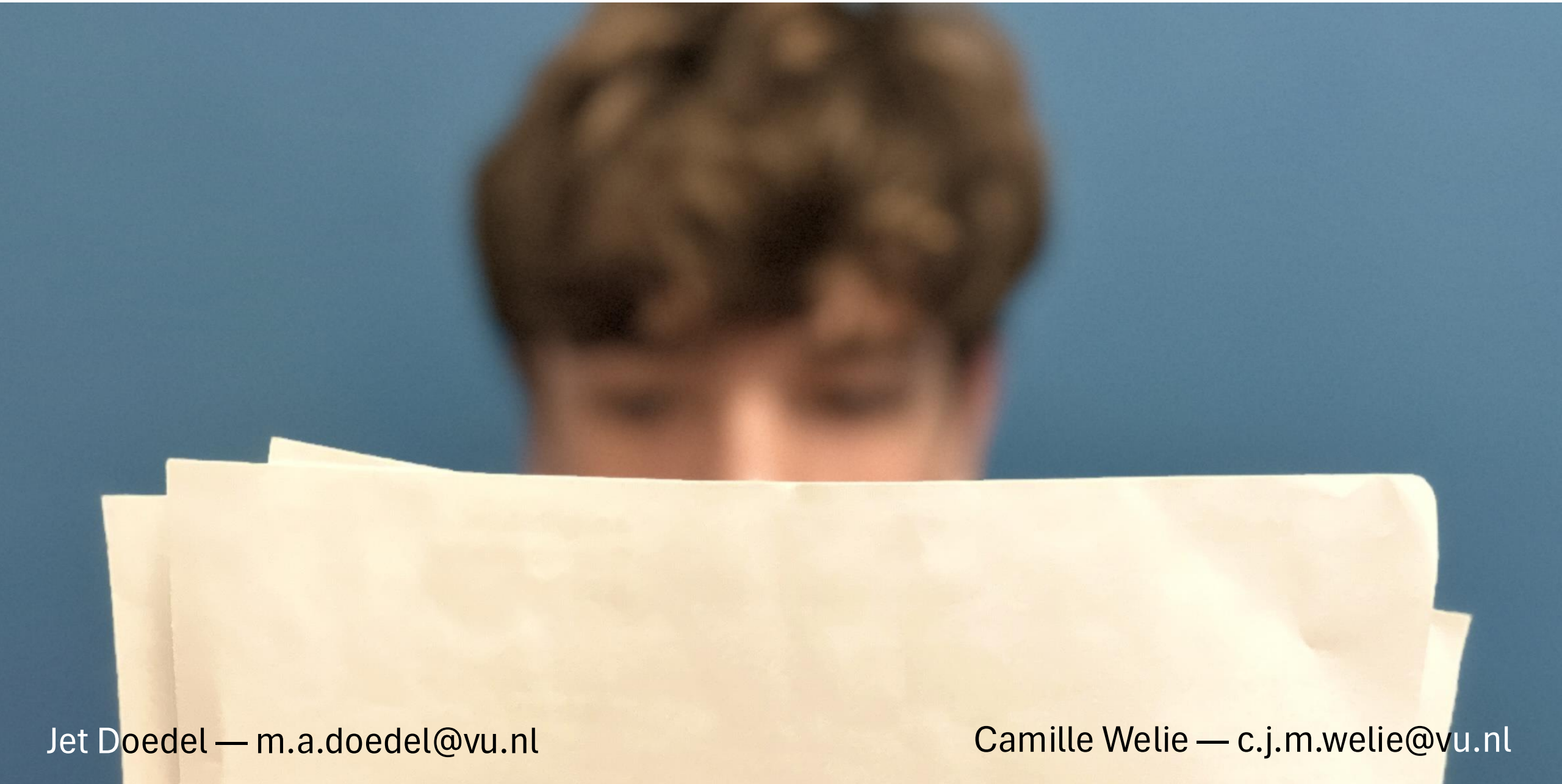
Lezen in de ISK

Jet Doedel — m.a.doedel@vu.nl

Camille Welie — c.j.m.welie@vu.nl

achtergrond

L2-lezen helpt bij de ontwikkeling van

- woordenschat
- tekstbegrip
- vloeiendheid

(Sangers e.a., 2025)

Meertaligheid inzetten is goed op

- affectief vlak
- cognitief vlak

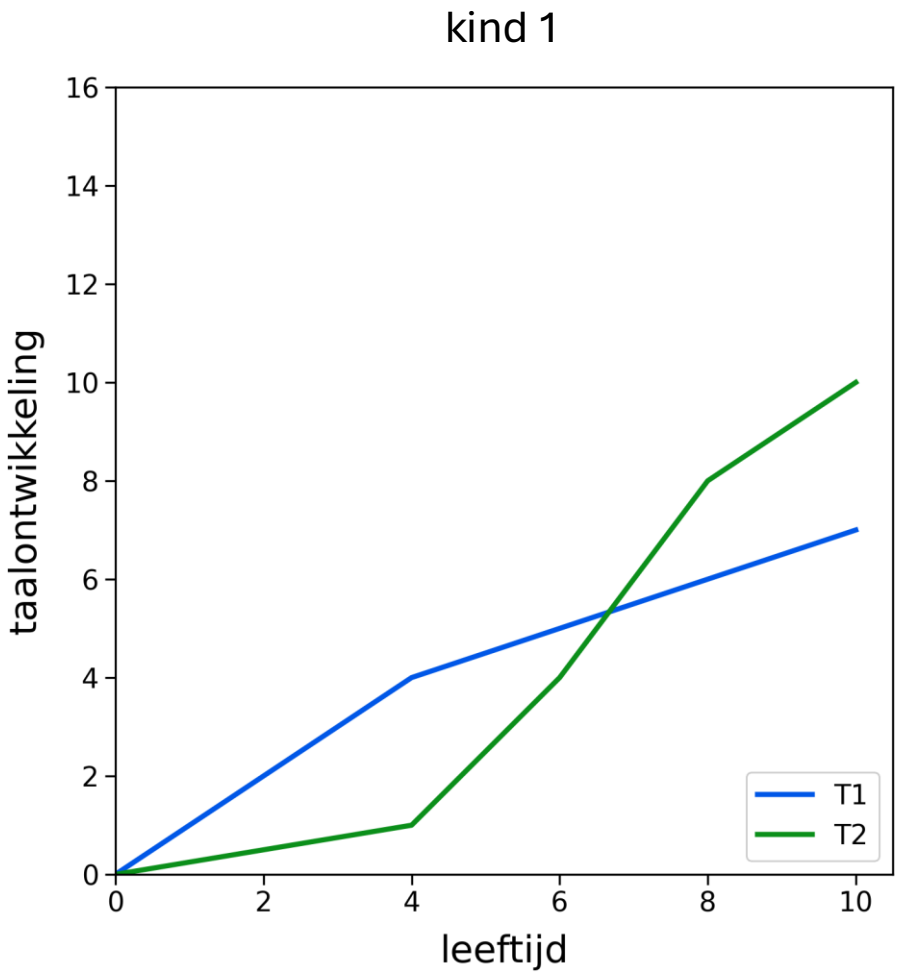
(Veerman et al., 2026)

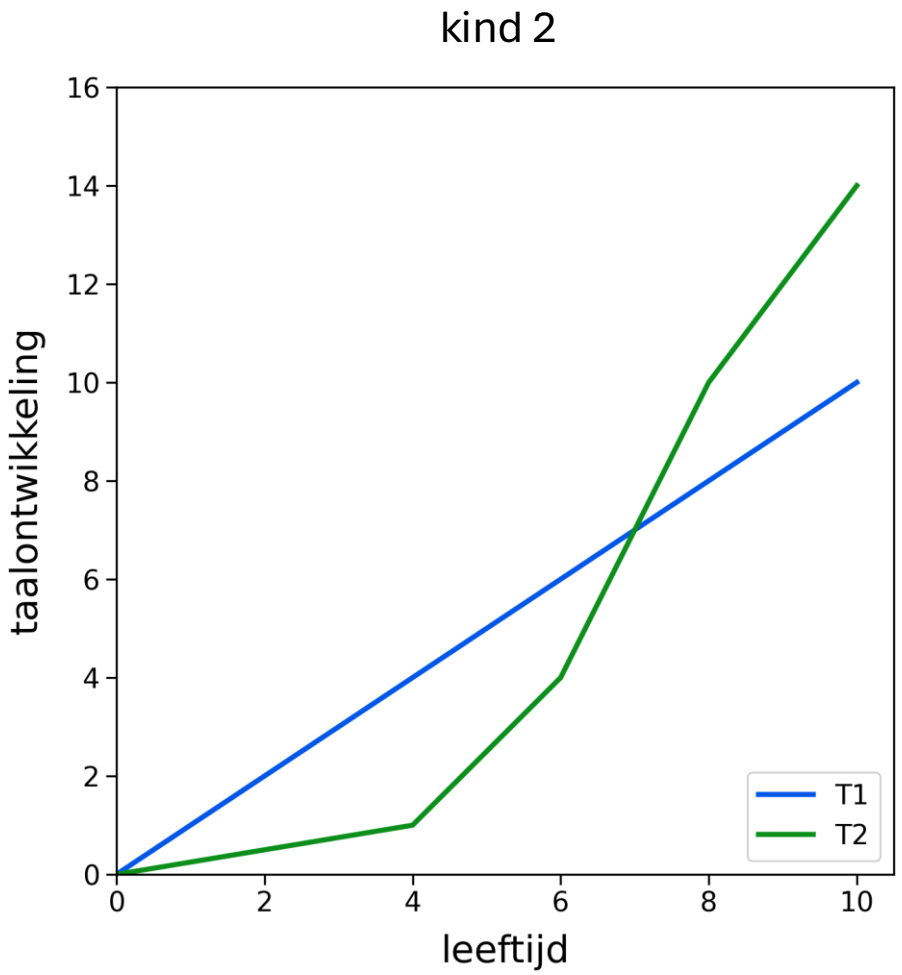
Ontwikkeling van de L1 is ook goed voor de ontwikkeling van de L2.

(Thomas & Collier, 2004)

Lezen in de ISK

achtergrond

(naar: Thomas & Collier, 2004)

Lezen in de ISK

achtergrond

Burgerschap is verplicht onderdeel van het curriculum.

Verhalen kunnen dienen als oefenplaats voor burgerschap.

(Van Dijk & Klaver, 2025)

- sense of belonging
- self-other-insight
- experience taking

(Schrijvers, 2019)

achtergrond

Accountability (verwerking) na lezen vergroot het effect de op taalontwikkeling

(Sangers e. a., 2025)

Praten over teksten kan helpen bij taalontwikkeling en leesmotivatie.

(Ganuschak, 2025)

Bij grotere trans-portatie worden eerder overtuigingen, houdingen en gedrag uit een verhaal overgenomen.

(Green, 2021)

onderzoek

onderzoeksvraag

Wat is het effect van meertalig lezen en praten over verhalen

op de leesmotivatie en burgerschapsvaardigheden van ISK-leerlingen?

onderzoek

onderzoeksvraag | participanten | instrumenten

ISK-leerlingen: 12 – 20 jaar

In heel Nederland

Ongeveer 750 leerlingen / 45 klassen
(333 leerlingen / 35 klassen)

Pre- en post vragenlijst

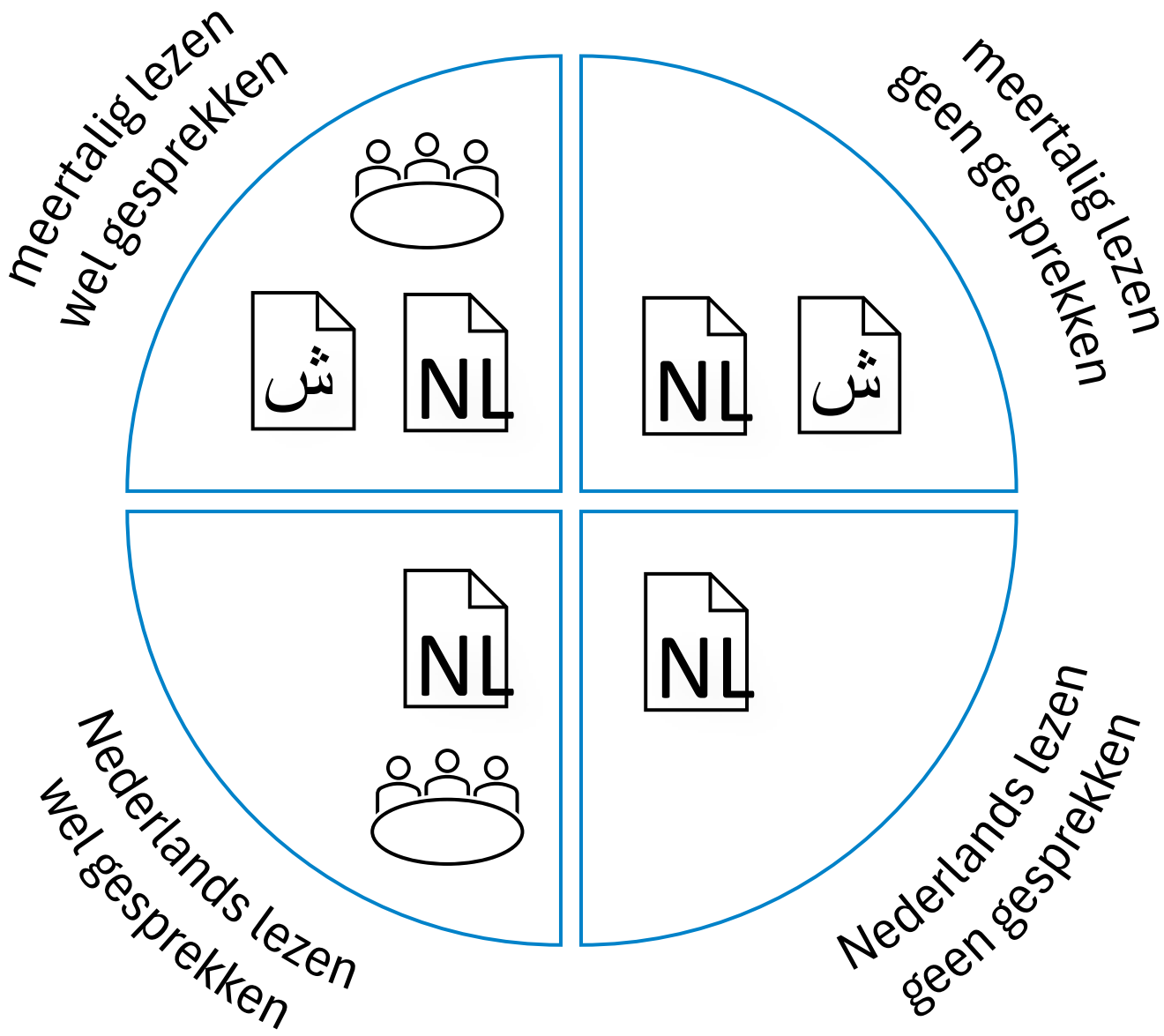
Voortgangsmonitoring

Lesobservaties

Focusgroepgesprekken

Lezen in de ISK

interventie

Lezen in de ISK

interventie

9 weken | 9 verhalen

- Verhalen
  - Een onbekende vlag - Herman Pieter de Boer
  - En dan maar gaan - Maartje Wortel
  - Grenzen - Thomas King
  - Het ei - Andy Weir
  - Het varkentje - Lars Saabye Christensen
  - Honden voor het leven - Arthur Japin
  - Joe Speedboot - Tommy Wieringa
  - Poep - Manon Uphoff
  - The hate you give - Angie Thomas

- passend bij burgerschap

Lezen in de ISK

interventie

9 weken | 9 verhalen

- passend bij burgerschap
- passend bij leeftijd
- 2 tot 9 pagina’s

Lezen in de ISK

interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau

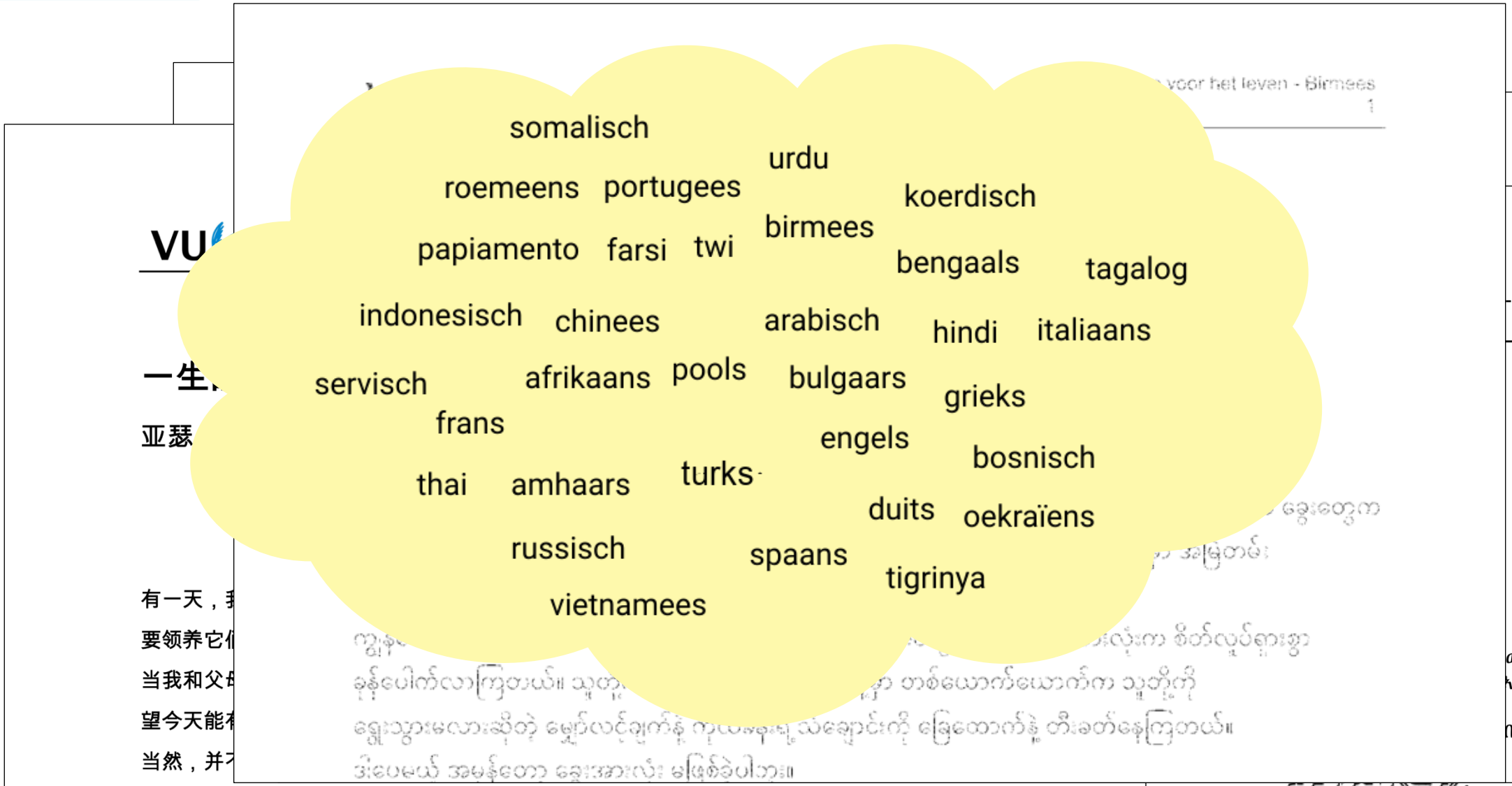

- 2.000 hoogstfrequente woorden
- 95 procent lexicale dekking
- vereenvoudigde zinsbouw
- geen figuurlijk taalgebruik
- **makkelijke taal ≠ makkelijk verhaal**

Lezen in de ISK

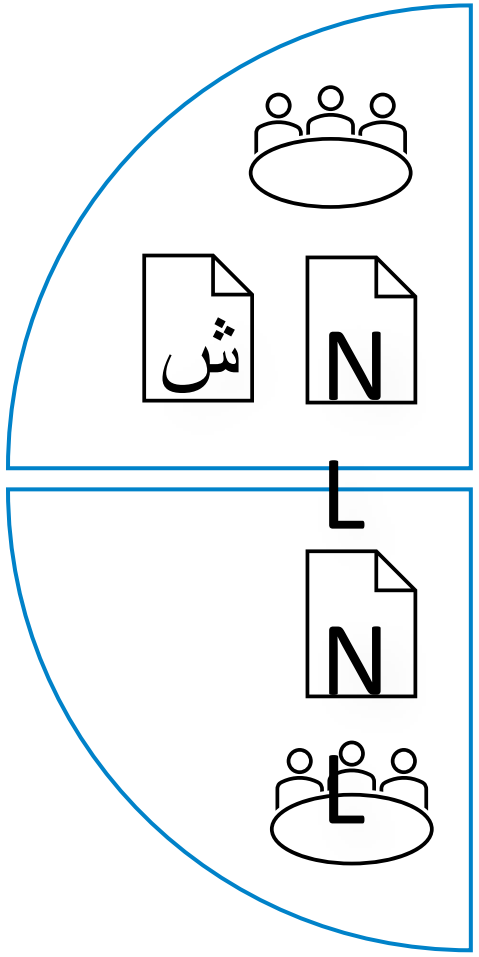
interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau | > 30 thuistalen

interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau | > 30 thuistalen | gesprekken

1. bespreken van de leeservaring
2. bespreken van de inhoud
3. gespreksopdrachten

interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau | > 30 thuistalen | gesprekken

Lezen in de ISK

interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau | > 30 thuistalen | gesprekken

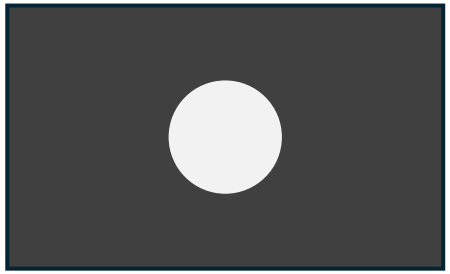
Lezen in de ISK

interventie

9 weken | 9 verhalen | A2-niveau | > 30 thuistalen | gesprekken

Week 9 — Een onbekende vlag

Opdracht 1:
Wat betekent deze vlag?

Opdracht 2:
Maak je eigen vlag.
- welke kleuren passen bij jou?
- welk symbool past bij jou?
- welke vormen passen bij jou?
- welke sfeer heeft jouw vlag?

interventie

9 weken | 9 verhalen |

Wat zou Trip doen?

Situatie: Trip loopt alleen in een buurt, waar hij nog nooit is geweest.

1. Hoe voelt Trip zich?

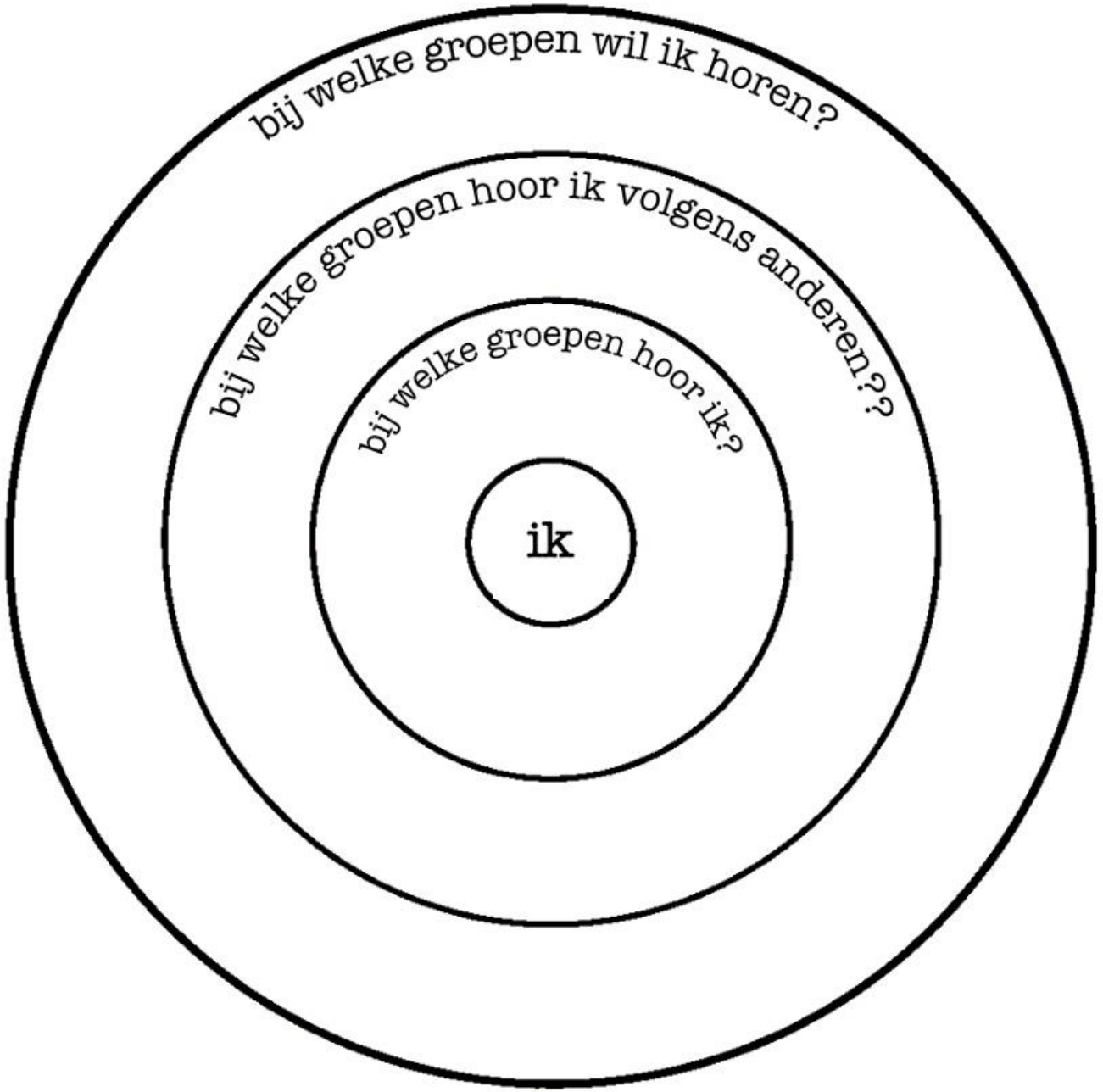
2. Wat zou Trip doen?

3. Wat zou deze situatie beter maken?

Lezen in de ISK

interventie

9 weken

Lezen in de ISK

resultaten

kwantitatief

Leesmotivatie

- geen hoofdeffect van meertalig lezen en gesprekken

Wel effecten voor subgroepen:

- Leeftijd maakt verschil.
  Samenhang tussen leeftijd en verandering in leesmotivatie L1 en L2 verschilde significant tussen de vier groepen (verder onderzoek nodig)
- Transportatie: meertalige lezers gingen sterker op in de L1-verhalen dan in de L2-verhalen.
- Opgaan in verhalen hangt samen met gunstiger ontwikkeling van L2-leesmotivatie.

Burgerschap

- geen hoofdeffect van meertalig lezen en gesprekken

Wel effecten voor subgroepen:

- Gesprekken hebben meerwaarde bij leerlingen die al hoger startten op burgerschap.
- Opgaan in verhalen hing samen met een sterkere toename in burgerschapsvaardigheden.

Leesmotivatie en burgerschap

- Leesmotivatie en burgerschapsvaardigheden ontwikkelden zich samen.

resultaten

kwantitatief | kwalitatief

- Veel verschil in waardering voor verhalen. Bijvoorbeeld ‘Grenzen’:

  ‘te lang en te saai’ ↔ ‘herkenbaar en interessant’

- Belangrijk:
  - onderwerp
  - actie
  - tempo
  - herkenbaarheid
  - lengte

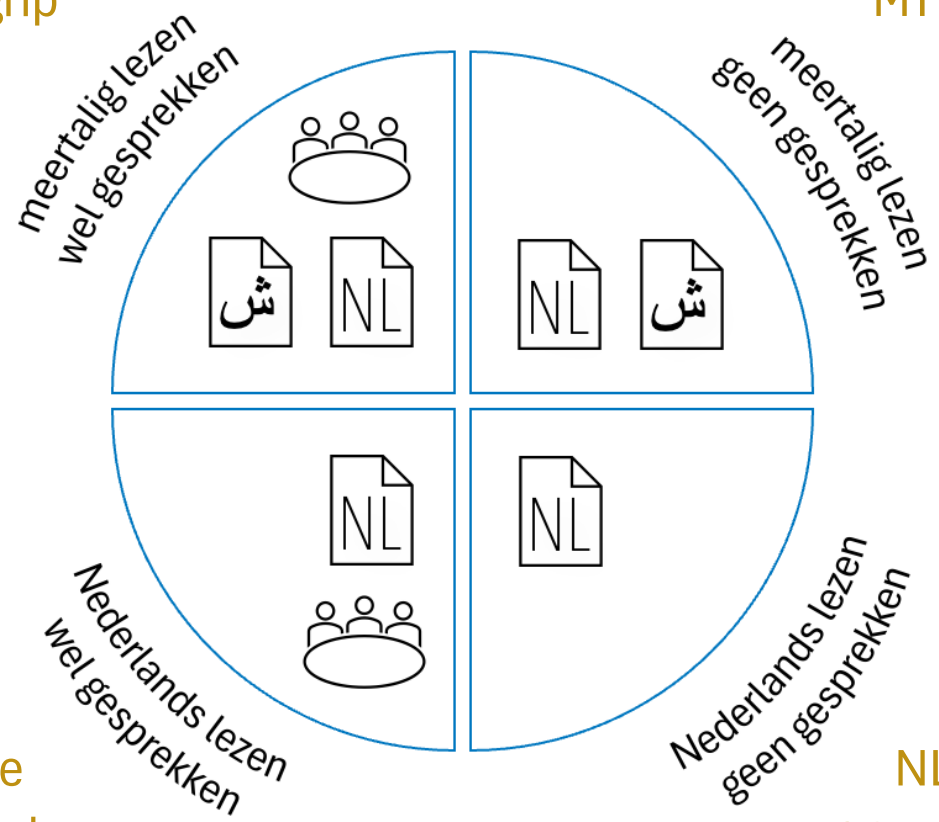
Lezen in de ISK

resultaten

kwantitatief | kwalitatief

Meest positief over effect op BV
MT lezen helpt bij begrip
Praten verrijkt

MT Lezen helpt bij begrip
MT lezen maakt NL makkelijker
en soms leuker

Napraten is leuker dan alleen lezen
Waardering voor verschillende
meningen en argumenten

Lezen is niet leuker geworden
NL lezen is nuttig voor taalleren
en woordenschat

resultaten

kwantitatief | kwalitatief

MTWG

Praten is fijner dan alleen maar lezen. Dan gaan we meer met elkaar delen.

Het verhaal heeft mij geleerd, wij moeten niet van buiten kijken maar ook van binnen en met elkaar spreken.

MTGG

Na mijn eigen taal kan ik de woorden in Nederlands meer begrijpen, en wat die *story* is. Dat is beter.

In twee talen lezen was makkelijker. Als je de Nederlandse woorden niet snapt, kan je naar de tekst van Arabisch kijken.

NLWG

Lezen is niet leuk, maar het is wel leuker als het een kort verhaal is.

Het was interessant om te praten samen. We hebben niet allemaal dezelfde mening. We praten over de meningen.

NLGG

Ik hou niet van lezen. Maar als het gaat om mijn taal verbeteren, ja, dan ga ik wel lezen.

In Nederlands kan ik niet alles begrijpen. Dat is minder leuk.

En nu?

Goede (literaire) verhalen
Kies verhalen waarin leerlingen kunnen opgaan voor betrokkenheid en transportatie.

Thuistaal ondersteunt begrip
Gebruik de thuistaal om het tekstbegrip in het Nederlands te ondersteunen.

Ruimte voor verdieping
Combineer meertalig lezen met gesprekken over verhalen, met aandacht voor verschillen tussen leeftijdsgroepen (nader te onderzoeken)

Samen praten
Laat leerlingen napraten over verhalen voor verwerking en perspectief (en spreekvaardigheid).

Breed lezen
Organiseer leesactiviteiten waarin leesplezier en burgerschap samenkomen.

Lezen in de ISK

Jet Doedel — m.a.doedel@vu.nl

Camille Welie — c.j.m.welie@vu.nl